

ОСНОВНІ ЧИННИКИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Дьолог О.С.

Харківський національний економічний університет ім. С.Кузнеця

м. Харків, Україна

e-mail: OIha.Doloh@hneu.net

Принцип індивідуалізації є одним із провідних принципів, що повинен використовуватися при навчанні іноземних студентів. Цей принцип – один із базових в організації самостійної роботи студентів. Саме реалізація основних положень цього принципу забезпечує ефективність самостійної роботи студентів-іноземців і сприяє оптимізації процесів навчання на мовних кафедрах у нефілологічних ВНЗ.

Для аналізу основних положень індивідуалізації самостійної роботи необхідно, перш за все, розкрити з позицій методики викладання української (та російської) мови як іноземної саме поняття індивідуалізації.

У західноєвропейській методичній літературі найчастіше під індивідуалізацією розуміють певну відособленість навчальної діяльності студента, у вигляді його особистої роботи за індивідуальними програмами, які передбачають поділ студентів на потоки (групи) за здібностями, комунікативними потребами. Зміст цих програм відрізняється за обсягом та глибиною матеріалу.

У вітчизняній методиці, де превалюють єдині вимоги до освоєння змісту навчальної програми, під індивідуалізацією навчання взагалі, так і самостійної роботи, зокрема, найчастіше розуміють індивідуальний підхід. Цей підхід полягає в адаптації організації й змісту самостійної роботи шляхом гнучкого використання методів та прийомів навчання до єдиної для всіх методики організації самостійної роботи та єдиному її змісту з урахуванням індивідуальних здібностей студентів. З іншого боку, багато дослідників розглядають індивідуалізацію самостійної роботи як організацію самостійної діяльності, що спрямована на розвиток комунікативної компетенції в іноземних

студентів за допомогою рівневої диференціації змісту самостійної роботи, завдань та засобів її реалізації.

Необхідно зазначити, що індивідуалізація дозволяє організувати самостійну роботу студентів з урахуванням їхніх потенційних когнітивних можливостей, створює іноземцям оптимальні умови для самостійного освоєння знань, для розвитку необхідних умінь та навичок, а також для самооцінки рівня знань та навичок.

Зазвичай індивідуалізація самостійної роботи іноземних студентів не може бути реалізованою без наявності принципів диференціації, варіативності та відкритості.

Варіативність самостійної роботи характеризується багаторівневими та модифікаційними планами, програмами з даного виду діяльності. Принцип варіативності передбачає використання різноманітних технологій, зобов'язує надавати студентам можливість вільно вибирати теми для вивчення, забезпечує зміну видів мовленнєвої діяльності, інтенсифікує включення інтерактивних технологій організації самостійної роботи.

Індивідуалізація й диференціація самостійної роботи дозволяють, змінюючи структуру, зміст і організацію самостійної роботи, більш повно враховувати рівень мовної підготовки студентів, їхні здібності й когнітивний стиль, створюючи умови для самостійної діяльності відповідно до їхніх комунікативних потреб та мотиваційних установок.

Різнманіття ознак індивідуалізації породжує велику кількість моделей самостійної роботи. Але цілком природно, що практична реалізація цього різноманіття обмежується й стримується реальними умовами здійснення самостійної роботи на мовних кафедрах – матеріально-технічною базою кафедри, навчально-методичним забезпеченням та рівнем професійної готовності впровадження інноваційних технологій для вдосконалення даного аспекту навчальної роботи.

Принцип індивідуалізації передбачає як урахування рівня мовної підготовки групи в цілому, так і окремих студентів, які потребують допомоги в

засвоєнні знань чи в розвитку тих або інших навичок. Даний принцип зобов'язує створювати різнорівневі курси з самостійної роботи студентів одного року навчання. Ці курси реалізуються у вигляді змістових модулів. Кожен змістовий модуль – це мінімальна автономна навчально-методична одиниця певного змісту, яка функціонує у загальній системі курсу.

Урахування регіональних та індивідуально-психологічних особливостей іноземних студентів зумовлює диференціацію у плануванні кількості тем і завдань із самостійної роботи. Проте це не має впливати на досягнення кінцевої мети самостійної роботи чи підміняти зменшення кількості завдань їх якісним наповненням. Викладач не повинен замінити складні завдання на полегшені з позицій змісту, цільових установок, мовленнєвих дій тощо.

Безперечно, на сучасному етапі проблема індивідуалізації самостійної роботи нерозривно пов'язана з використанням інноваційних технологій навчання, серед яких на першому місці інтернет-ресурси й активне використання комп'ютерних програм. Застосування навчальних комп'ютерних програм забезпечує високий рівень оптимізації та індивідуалізації самостійної роботи на мовних кафедрах. Працюючи з цими програмами, студенти мають можливість оперативно реагувати на свої помилки, виправляти їх самостійно, з'ясовувати причини помилок.

І, насамкінець, найважливіше те, що студенти отримують можливість вибору типу змістового модулю в межах обов'язкового комплексу навчальних завдань, наданого викладачем курсу й визначеного їм рівня мовної підготовки.

Отже, моделі індивідуалізації самостійної роботи базуються на реалізації таких положень, як індивідуальний підхід, диференціація, варіативність, інтерактивність та активне застосування комп'ютерних технологій.

Література

1. Котова А. Роль викладача в організації самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі / А. Котова // Вісник Львівського університету. Серія «Педагогіка». – Л., 2009. Вип. 25. – Ч. 3. С. 250-256.
2. Ушакова Н. И. Социокультурная составляющая обучения русскому языку иностранных студентов украинских вузов / Н. И. Ушакова, И. Н. Кушнир // Преподавание русского языка иностранным студентам: теория и практика, традиции и инновации : монография / под. ред. Н. И. Ушаковой. — Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2014. — С. 167 – 187.